

Õiguskantsler

Teie 17.04.2024 nr

Meie 09.05.2024 nr 6-4/240722/2402727

Eralasteaia toetuse maksmise lõpetamine

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole murega, et Harku vald ei soovi enam toetada Teie lapse eralasteaias käimist, sest on pakkunud Teie perele kohta munitsipaallasteaias, aga Teie olete sellest kohast loobunud. Leiate, et teise lasteaeda üleminek mõjub lapsele halvasti, sest suures munitsipaallasteaias ei toetata piisavalt lapse keeleoskust. Teie hinnangul ei ole vald hinnanud lasteaia vahetamise mõju Teie lapsele. Kirjutasite, et vallalt saadud selgituse kohaselt maksaks vald toetust edasi, kui lapsel oleks erivajadus. Küsisite, kas Teil on võimalik eralasteaia toetust edasi saada ainult juhul, kui lapsel on erivajadus.

Saame Teie kirjast aru, et Teie hinnangul rikub eralasteaia toetuse maksmise lõpetamine ja sellega kaasnev lapse uude lasteaeda asumine Teie pere õigusi.

Harku Vallavolikogu võttis 2. mail 2022 vastu määruse „[Eralasteaia ja eralapsehoiu teenuse toetamise kord Harku vallas](#)“ (edaspidi: Harku valla määrus). Määruse § 3 lõige 2 näeb ette, et vald ei maksa toetust eralasteaias või -hoius käiva lapse eest, kui laps on saanud jooksva õppeaasta 1. oktoobriks vähemalt kolmeaastaseks ja perele on pakutud lasteaiakohta munitsipaallasteaias, kuid lapsevanem on sellest loobunud. Harku valla määrus jätab vallale ka võimaluse kaaluda, kas toetuse maksmine võiks olla erandjuhul põhjendatud (Harku valla määruse § 3 lõige 3).

Leian, et Harku vallal oli õigus kehtestada määrusega sellised eralasteaia toetuse saamise tingimused, nagu eespool on kirjeldatud.

Taotlesite vallalt erandi tegemist ning vald on Teile teatanud, et seda võimalust kaalutakse. Vallal on kavas teha otsus (haldusakt) selle kohta, kas jätkatakse Teile eralasteaia toetuse maksmist või mitte.

Kui leiate, et valla otsus rikub Teie ja Teie lapse õigusi, saate esitada otsuse peale vaide või kaebuse Tallinna Halduskohtule.

1. [Koolieelse lasteasutuse seaduse](#) (KELS) § 10 lõike 1 järgi tagab valla- või linnavalitsus vanemate soovil kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteaias, kui lapse elukoht on selle valla või linna territooriumil ning ühtib vähemalt ühe vanema elukohaga. Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha võib valla-

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

või linnavalitsus vanema nõusolekul asendada lapsehoiuteenusega, mille rahastamisele kohaldatakse KELS § 27 lõigetes 3 ja 4 sätestatut.

Seega paneb seadus valla- või linnavalitsusele kohustuse tagada lasteaiakoht kõigile lastele, kellel on selleks seaduse järgi õigus. Kui valla- või linnavalitsus kohta ei taga, rikub ta seadust. Kui vald või linn rikub seadust, on inimesel võimalik oma õigusi kaitsta. Näiteks on paljud lapsevanemad pöördunud sellises olukorras halduskohtusse (vt Tallinna Ringkonnakohtu 24.11.2016 otsus [3-15-3035](#); Tallinna Ringkonnakohtu 03.07.2015 otsus [3-14-51311](#) ja samas asjas RKHK 23.02.2016 otsus nr [3-3-1-66-15](#)).

2. Seadus ei kohusta valda või linna toetama lapse eralasteaias käimist. Seda ei pea tegema ka siis, kui vald või linn on rikkunud KELS § 10 lõikes 1 sätestatud kohustust ja pole lapsele enda peetavas lasteaias kohta taganud. Lapse eralasteaias käimise toetamine on ülesanne, mille vald või linn on võtnud endale vabatahtlikult. Mitmed kohalikud omavalitsused (sh Harku vald) on siiski otsustanud, et pakuvad vanematele eralasteaias käimise toetust. Vabatahtliku toetuse maksmise tingimuste seadmisel on vallal või linnal ulatuslik kaalutusõigus.

3. Olenemata valla ja linna avarast kaalutusõigusest peab ka vabatahtlikku toetust sätestav määrus olema kooskõlas seaduste ja põhiseadusega. Muu hulgas tuleb vallal ja linnal vabatahtlikke toetusi või soodustusi kehtestades arvestada põhiseaduse § 12 lõikes 1 sätestatud võrdse kohtlemise nõudega. Sarnases olukorras olevate inimeste erinev kohtlemine on põhiseadusega vastuolus, kui selleks puudub mõistlik ja asjakohane põhjus.¹ Kohalik omavalitsus on oma valikutes võrdsuspõhiõiguse piiramisel vabam, kui tegemist ei ole toetuste või teenustega puudust kannatavatele inimestele ega seesuguse toetuse või teenusega, mida inimene saaks omavalitsuselt nõuda omavalitsusele pandud kohustusliku ülesande tõttu.²

4. Harku valla määrus reguleerib koolieelse eralasteaia ja eralapsehoiu teenuse toetamist Harku valla eelarvest. Määrust kohaldatakse pooleteise- kuni seitsmeaastaste lastega peredele, kellele Harku Vallavalitsus ei ole loonud KELS § 10 lõike 1 kohaselt võimalust käia vallavalitsuse hallatavas lasteasutuses (Harku valla määruse § 1 lg 2). Vald ei maksa toetust eralasteaias või -hoius käiva lapse eest, kes on saanud jooksva õppeaasta 1. oktoobriks vähemalt kolmeaastaseks ja kellele on pakutud lasteaiakohta munitsipaallasteasutuses, kuid lapsevanem on sellest loobunud (Harku valla määruse § 3 lg 2).

5. Vallavalitsuse korralduse alusel annab vald erandkorras ja põhjendatud vajadusel toetust siiski ka neile peredele, kellele on pakutud kohta munitsipaallasteaias, kuid lapsevanem on pakutud kohast loobunud. Selliseid erandeid tehakse ainult sel juhul, kui 1) laps vajab haridusliku erivajaduse või tervisliku seisundi tõttu eralasteasutuse teenust või; 2) pakutud lasteaiakoha kasutamine ei ole kõiki mõistlikke asjaolusid arvestades võimalik ja seega ei ole munitsipaallasteasutuse teenus kättesaadav (Harku valla määruse § 3 lg 3).

6. Seega on Harku vald määrusest nähtuvalt otsustanud, et üldjuhul toetatakse üle kolmeaastaste laste käimist eralasteaias vaid seni, kuni vald ei ole neile pakkunud kohta valla lasteaias (välja arvatud Harku valla määruse § 3 lõikes 3 sätestatud erandid).

7. Praegusel juhul on küsimus selles, kas vald kohtleb põhjendamatult erinevalt ühelt poolt neid peresid, kes ei saanud soovitud ajal vallalt lasteaiakohta ja pere otsustas panna lapse eralasteaeda ning kasutada valla pakutavat eralasteaia toetust teenuse eest maksmiseks ning teiselt poolt neid

¹ RKPJK 06.12.2022 otsus asjas nr [5-22-8](#), p 42.

² RKPJK 08.03.2011 otsus asjas nr 3-4-1-11-10, p 62.

peresid, kes said soovitud ajal lasteaiakoha. Esimesel juhul tuleb lapsel vahetada lasteaeda (suunduda munitsipaallasteaeda), kui vald pakub lasteaiakohta ja vanem ei soovi tasuda eralasteaia teenuse eest täies ulatuses ise. Teisel juhul ei tule lastel lasteaeda vahetada eralasteaia toetuse maksmise lõppemise tõttu.

8. Kui vald jätkaks eralasteaiale toetuse maksmist ka siis, kui lapsele on olemas koht valla lasteaias, tuleks vallal rahastada üheaegselt kahte lasteaiakohta. Seega on toetuse maksmise lõpetamise eesmärk valla raha kokku hoida. Tegu on põhiseaduse järgi lubatud eesmärgiga, mis võib õigustada inimeste erinevat kohtlemist, ja seda saab ka pidada mõistlikuks valla raha kasutamiseks.

9. On mõisteta, et uues lasteaias tuleb lapsel uue keskkonnaga harjuda ja see võib võtta aega, kuid sellest hoolimata ei saa pidada teise lasteaeda minekut tingimata lapse heaolu kahjustavaks. Võib ju olla, et laps peab uue keskkonnaga harjuma ka muudel põhjustel kui vaid eralasteaia toetuse maksmise lõpetamise tõttu. Pered kolivad, lasteaedu võidakse sulgeda, rühmi võidakse laste vanuse alusel ümber komplekteerida (vt KELS § 6 rühmade jagunemise kohta: kuni kolmeaastased lapsed käivad sõimerühmas ja üle kolmeaastased lasteaiarühmas) või mõnel lapsel tuleb minna teise rühma näiteks oma erivajadusest lähtudes. Mõistagi võib olla ka olukordi, kus teise lasteaeda üleminek ei ole lapse huvides. Nendeks juhtudeks ongi Harku valla määruses ette nähtud erandid. Erandi tegemise alused on kehtestatud üsna laialt ning peaksid andma vallale võimaluse kaaluda erinevaid elus ette tulevaid olukordi.

10. Kokkuvõtteks, Harku vald on seadnud eesmärgiks mitte maksta ühe lapse lasteaiakoha eest kaks korda ja säästa sel viisil valla raha. See eesmärk õigustab praegusel juhul eralasteaia toetuse maksmise lõpetamist, kui laps on üle kolme aasta vana ja vald saab pakkuda talle koha oma lasteaias. Toetuse maksmise lõpetamine võib kaasa tuua olukorra, et mõni pere peab viima oma lapse teise lasteaeda. Sellega ei riivata nende perede õigusi ülemäära intensiivselt, arvestades seda, et kui teine lasteaed lapsele ei sobi, saab vald teha ka otsuse, et laps käib edasi eralasteaias ja vald jätkab tema eest eralasteaia toetuse maksmist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise